

مطالعه روزن‌بران و تعیین سن نسبی سازند تاربور در منطقه تنگ کوشک (شرق شیراز)

افقه، مسیح؛ یغمور، شه‌ره*؛ فدائیان شیرازی، علیرضا
گروه زمین شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز

چکیده

در این بررسی ۳۶۵ متر از نهشته‌های سازند تاربور در منطقه تنگ کوشک (شرق شیراز) مورد مطالعه قرار گرفت. بر اساس بایوزون تجمعی مشخص شده *Orbitoides media & Omphalocyclus macroporus* سن نسبی سازند تاربور در برش چینه شناسی مورد مطالعه مایستریشتین و سن سازند گورپی مایستریشتین پیشین تعیین گردید.

Foraminifera study and relative age determination of Tarbur Formation in Tang-e-kushk area (east of Shiraz)

Abstract

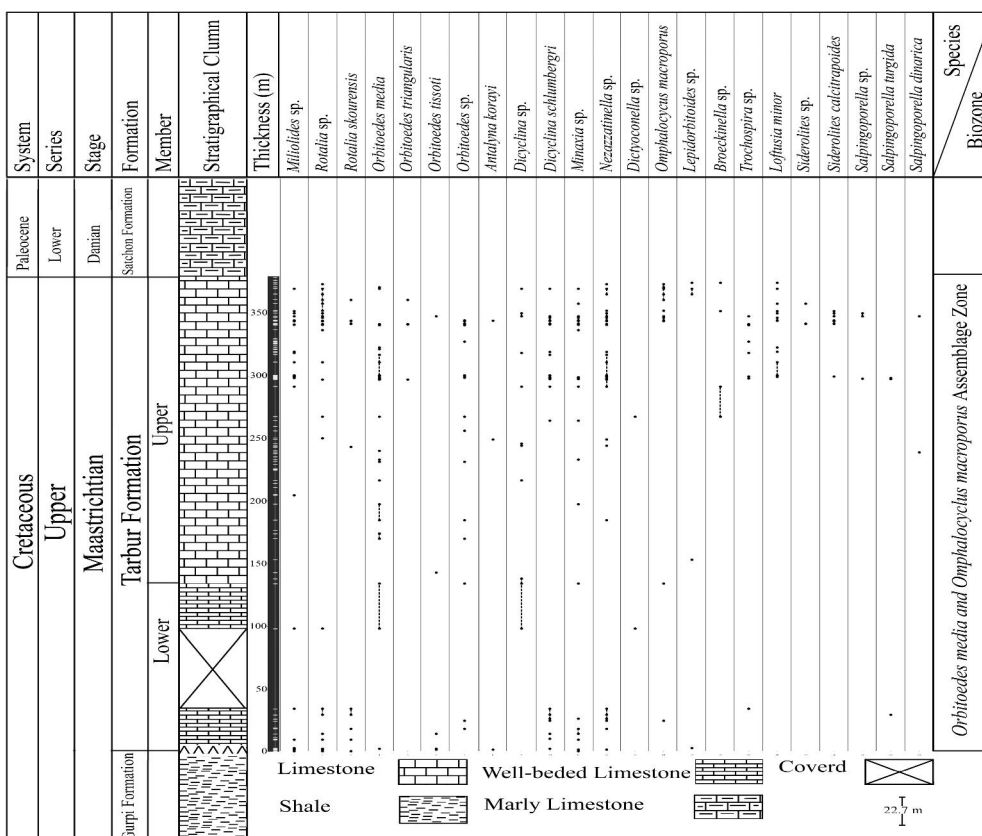
In this research 365 thickness of Tarbur Formation deposits in Tang-e-kushk (east of Shiraz) is studied on the basis of recognized assemblage biozon *Orbitoides media & Omphalocyclus macroporus* relative age of Tarbur Formation in this study is determined as Maastrichtian and also the age of Gurpi Formation is determined as Lower Maastrichtian.

بحث

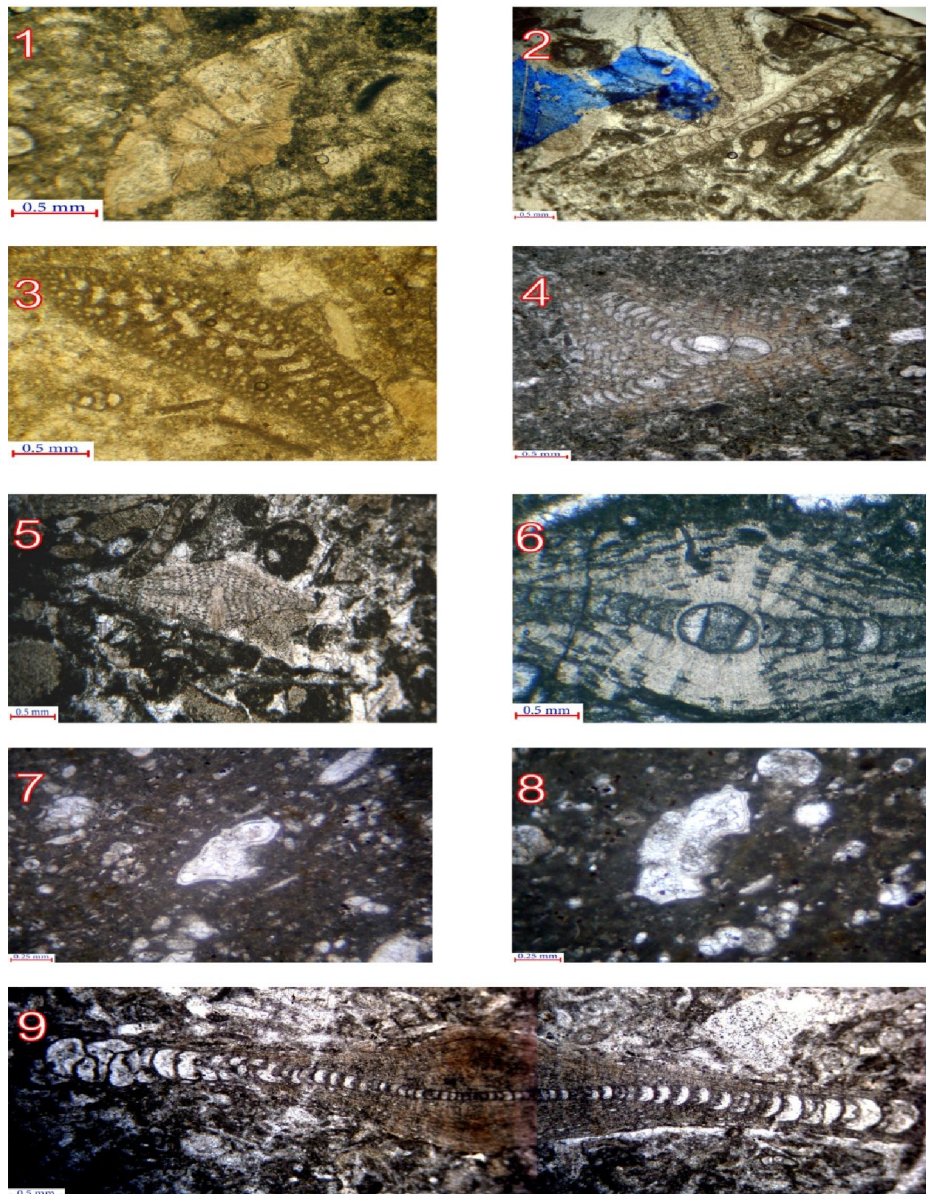
سازند تاربور یک واحد ریفی - رودیستی است که به علت شرایط خاص پالئو کولوژیک حاکم بر آن از تنوع گونه‌ای متعددی برخوردار است. این سازند برای اولین بار توسط James & Wynd مطالعه و اطلاعات آن در سال ۱۹۶۵ در مجله A.A.P.G منتشر شد. بر اساس مطالعات انجام شده، برش الگوی این سازند در نزدیکی دهکده تاربور است. در این مطالعه بخش زیرین این سازند روی شیل‌های سازند گورپی و بخش بالایی آن نیز توسط مارن‌های سازند ساچون پوشیده شده است. هدف از انجام این بررسی تعیین گونه‌ها و جنس‌های روزن‌بران موجود در این سازند در راستای تعیین سن نسبی برش چینه شناسی مورد مطالعه است. جهت انجام این مطالعه تعداد ۱۰۰ نمونه از برش چینه شناسی تنگ کوشک برداشت و پس از آماده سازی مورد بررسی قرار گرفت. برش چینه شناسی مورد مطالعه در شرق شیراز و به فاصله ۲۰ کیلومتری از شهرستان خرامه قرار دارد. بهترین مسیر برای رسیدن به این منطقه جاده اصلی شهرستان خرامه - سروستان می‌باشد. منطقه مورد مطالعه در زون زاگرس چین خورده و از نظر چینه شناسی در زیر پهنه فارس داخلی توسعه دارد. ضخامت حقیقی برش چینه شناسی مورد مطالعه ۳۶۵ متر است. از لحاظ

سنگ چینه‌ای به دو بخش زیرین با ضخامت ۱۳۰ متر سنگ آهکهای نازک لایه سبز و قهوه‌ای رنگ و بخش بالایی به ضخامت ۲۳۵ متر سنگ آهکهای سفید و کرم رنگ توده‌ای می باشد. مرز زیرین این سازند با شیل‌های قهوه‌ای سازند گورپی به صورت هم شیب و ناگهانی است و مرز بالایی آن با سازند ساچون به صورت هم شیب می باشد. براساس بررسیهای انجام شده در زمینه روزن‌بران در این برش چینه شناسی و منابعی چون Kalantari (1976)، Rahaghi (1976)، Premoli Silva & Verga (2004)، Loeblich & Tappan (1989) و خسرو تهرانی و افقه (۱۳۸۳) روزن‌بران شناسایی شده به شرح زیر می باشد:

در بخش زیرین منطقه مورد مطالعه تجمع گونه‌های *Rotalia skourensis* و *Orbitoides tisoiti* چشمگیرتر است. در بخش بالایی حضور گونه‌های *Antalya korayi*، *Loftosia minor*، *Lepidorbitoides*، *Broeckinella* sp.، *Orbitoides media*، *Orbitoides triangularis* و *Siderolites calcitrapoides* به مراتب بیشتر است.

نمودار ۱: نحوه پراکنده‌گی گونه‌های موجود در برش چینه شناسی تنگ کوشک

شکل ۱: تعدادی از جنسها و گونه‌های مشاهده شده در برش چینه شناسی تنگ کوشک

1. <i>Rotalia skourensis</i>	2. <i>Omphalocyclus macroporus</i>	3. <i>Dictyoconella</i> sp.
4. <i>Orbitoides triangularis</i>	5. <i>Lepidorbitoides</i> sp.	6. <i>Orbitoides media</i>
7. <i>Globotruncana vontrivosa</i>	8. <i>Globotruncana arca</i>	9. <i>Orbitoides orientalis</i>

بر اساس اطلاعات روزن بران شناسایی شده در این برش چینه شناسی تنها یک بیوزون تجمعی که مجموعه‌ای از تجمع گونه‌های معرفی شده می‌باشد را می‌توان معرفی نمود. این بیوزون بر اساس حضور دو گونه شاخص مایستریشتن یعنی *Omphalocyclus macroporus* و *Orbitoides media* استوار است. این بیوزون در برش چینه شناسی مورد مطالعه *Orbitoides media & Omphalocyclus macroporus Assemblagezone* نامیده شده است (نمودار ۱).

بر اساس مطالعه انجام شده بر روی سازند گورپی که سازند زیرین برش چینه شناسی مورد مطالعه است، گونه‌های *Globotruncana vontricca*, *Globotruncana arca*, *Heterohelix* sp., *Globotruncana stauriformis* و *Globotruncana orientalis* سن سازند گورپی در این منطقه مائستریشتین پیشین می‌باشد (شکل ۱).

نتیجه گیری

بر اساس مطالعه انجام شده سن نسبی برش چینه شناسی مورد مطالعه با تعیین بیوزون تجمعی *Orbitoides media & Omphalocyclus macroporus Assemblagezone* مشخص گردیده است. سن نسبی سازند گورپی بر اساس مطالعات انجام شده مائستریشتین پسین می‌باشد. همچنین با توجه به فونای یافت شده در بخش بالایی سازند گورپی و بخش زیرین سازند تاربور می‌توان به یک نبود چینه شناسی که در بین مایستریشتین پیشین و پسین واقع شده است اشاره نمود که با مطالعات افقه (۱۳۸۴) در این ناحیه تفاوت دارد. بنابراین رخساره‌های سازند تاربور در ناحیه فوق از نظر سنی در تمام رخنمونها هم زمان تشکیل نشده‌اند.

منابع

- افقه، م.، ۱۳۸۴. مطالعه میکرو بیواستراتیگرافی سازند تاربور در کوه خانه کت و چلچشمه. نهمین همایش/انجمن زمین شناسی ایران، ۳۵۴-۳۶۷، تهران.
- خسرو تهرانی، خ.، افقه، م.، ۱۳۸۳. مطالعه میکروبیواستراتیگرافی سازند تاربور در شمال و شمال خاور و جنوب خاور شیراز. فصلنامه علوم زمین.
- James, G.A., & Wynde, J.G., 1965. Stratigraphic nomenclature of Iranian Oil consortium Agreement area. *American Association of Petroleum Geologists Bulletin*, 49(12): 2182 - 2245.
- Kalantari, A., 1976. Microbiostratigraphy of the Sarvestan Area Southwestern Iran. *National Iranian Oil Co. Publications No.5*.
- Leoblich, A.R., & Tappan, H., 1989. Foraminiferal Genera and their Classification. *Van Nostrand Reinhold*, New York.
- Premoli Silva, I., & Verga, 2004. Practical manual of Cretaceous planktonic Foraminifera university of Perugia, pp.282
- Rahaghi, A., 1976. Contribution Al Etude de quelques grands Foraminiferes De: L' Iran. Parts 1-3 *N.I.O.C Pub. No.6.p.5-25*.